

Kilka uwag o gwarowym leksemie *mocka* na tle polszczyzny ogólnej

W artykule zostanie zaprezentowany niewielki fragment badań nad leksyką gwarową. W polu moich zainteresowań znajdują się gwarowe rzeczowniki, które występują w kontekstach wskazujących na użycie ich w funkcji liczebnikowej. Stanowią one oprócz liczebników właściwych i liczebników nieokreślonych leksykalne wykładniki oceny ilościowej¹. Pod wpływem zmian semantycznych zaczynają wyrażać w sposób przybliżony wielkość danego zbioru, np. *To macie pienędzy ćme; Na jeziorze pływało gwołt kaczków; Rusków była mocka okropna; W młodości było zawdy mocka uciechy*. Przedmiotem mojej analizy jest leksem *mocka*, nieznany już polszczyźnie ogólnej, a dość dobrze poświadczony w dialektach. Można go uznać za bardzo ciekawy przykład niestandardowego rozwoju semantycznego rzeczowników ilościowych (Schabowska 1967; Siuciak 2008).

Zagadnienie szeroko pojętego wyrażania ilości lub wielkości danego zbioru w języku polskim było już wiele razy podejmowane w starszych i nowszych opracowaniach językoznawczych. Liczebniki stanowią samodzielną klasę gramatyczną, jednakże ze względu na swoją etymologię i skomplikowany rozwój są grupą bardzo niejednorodną, problematyczną i różnorodnie interpretowaną. Część prac, przyjmujących diachroniczne podejście, odnosi się do początków kształtowania klas gramatycznych we wszystkich językach słowiańskich. Inne – analizują liczebniki synchronicznie na tle ogólnych procesów zachodzących we współczesnym języku polskim. Obydwa spojrzenia łączy jednak przekonanie, że liczebniki są tą klasą gramatyczną, która kształtowała się najdłużej – od czasów wczesnego średniowiecza do przełomu XIX i XX wieku (Siuciak 2008: 49) – i podlega ciągłym zmianom².

¹ Przegląd stanowisk związanych z klasyfikacją liczebników zob. Chachulska 2002; Siuciak 2008; Ulitzka 2010.

² Ze względu na dużą liczbę opracowań odwołam się tylko do kilku: Z. Klemensiewicz 1930 i 1937, A. Słoboda 2012, I. Stąpor 2008, M. Siuciak 2008, H. Mieczkowska 1994, E. Ulitzka 2010 i inne.

Jak zauważają niektórzy badacze, szukanie nowych form ekspresji językowej powoduje, że klasa liczebników poszerza się o nowe leksemy (Obrębska-Jabłońska 1948: 111–112). W ogólnej odmianie języka polskiego coraz częściej znajdujemy wyrażenia typu: *Kopę lat cię nie widziałem; Masę ludzi przyszło na mecz; Miał furę pieniędzy czy też Mam huk roboty*. Rzeczowniki *kopa, masa, fura, huk* w podanych kontekstach wyrażają nieokreślenie dużą, trudną do ustalenia ilość, ogrom czegoś. Współczesne językoznawstwo i opis leksykograficzny zalicza takie leksemy do klasy ‘zaimków liczebnych nieokreślonych, wyrażających w sposób ogólny liczbę lub ilość czegoś’ (USJP)³.

Szerzej zagadnieniem „uliczebnikowienia” rzeczowników zajmowały się m.in. M. Schabowska *Rzeczowniki ilościowe w języku polskim* (1967) i B. Chachulska *Analiza składniowa leksykalnych wykładników parametryzacji świata* (2002). M. Schabowska w swojej pracy opisała zbiór około dwustu leksemów występujących w dawnej i współczesnej polszczyźnie, dowodząc, że rzeczowniki ilościowe istnieją w systemie języka polskiego od momentu jego powstania i rozwijają się równoległe z liczebnikami (Schabowska 1967: 11). Numeralizacja zarówno w ogólnej odmianie języka polskiego, jak i w gwarach dotyczy wyrazów będących genetycznie rzeczownikami, a w następstwie przemian semantycznych z czasem służących do określania ilości lub wielkości danego zbioru. Stanowi jeden z przejawów rozwoju słownictwa poprzez przekategoryzowanie wyrazu. Ten proces przebiega stopniowo i doprowadza do przesunięcia wyrazów z klasy rzeczowników do liczebników. Rezultatem powolnej leksykalizacji w funkcji liczebnikowej są zmiany formalne, do których można zaliczyć przejmowanie przez zleksykalizowany biernik funkcji mianownika (*gromade ludzi było; tu jest chmare słómi; mockę narodu było na "odpuście*) i przybieranie w grupie podmiotu z takim rzeczownikiem formy orzeczenia typowego dla konstrukcji liczebnikowych, tj. 3. os. lp. rodzaju nijakiego (*gwołt sia spaliło; kónsek zamba mi sie uló-mało; włóczyło się straszne mocki zbójników*) – dla form określających rodzaj, co przesądza o liczebnikowym użyciu danego leksemu.

³ Szczególnie kłopotliwe dla językoznawców okazują się być leksemy wyrażające wartości przybliżone. W pracach językoznawczych charakteryzuje się te leksemy jako: liczebniki nieokreślone (Obrębska-Jabłońska 1984; Schabowska 1967; Klemensiewicz 1983), liczebniki partytywne nieokreślone (Laskowski 1984), liczebniki niewłaściwe (Topolińska 1984), zaimki liczebne (Lehr-Spławiński, Kubiński 1946; Klemensiewicz 1939), liczebniki przysłówkowe (Szober 1968), przysłówki liczebne (Klemensiewicz 1983). Równie zróżnicowany jest ich opis w słownikach języka polskiego. Część z nich jest klasyfikowana jako liczebniki lub przysłówki (SJPDun), zaimki liczebne nieokreślone (USJP i ISJP). Często redaktorzy poprzestają na podaniu właściwości fleksyjnych (odmienności bądź nieodmienności) oraz funkcji syntaktycznych podanych wyrazów (SJPDor, SJPSzym).

W badaniach dialektologicznych i leksykografii gwarowej problem numeralizacji rzeczowników pojawia się sporadycznie i dotyczy tylko wąskiego fragmentu zagadnienia. Jak do tej pory, według mojego stanu wiedzy, badaczkami, które podejmowały w swoich pracach zagadnienie numeralizacji w gwarach były Joanna Kuć, *Rzeczowniki ilościowe jako miary plonów (na przykładzie gwar podlasko-mazowieckich)* (2008), Jadwiga Chludzińska, *Uwagi o przysłówkach w gwarach Warmii i Mazur* (1964), oraz wspomniana wyżej M. Schabowska, która w swojej monografii podała przykłady wyrazów gwarowych.

Ilustrację zjawiska numeralizacji rzeczowników w dialektach polskich może stanowić wspomniany leksem *mocka*. Swoją analizę opieram na materiałach zgromadzonych w kartotece *Słownika gwar polskich*, która rejestruje stan gwar od połowy XIX wieku do czasów współczesnych. W perspektywie geograficznej obejmuje wyrazy gwarowe występujące na całym polskim obszarze dialektalnym⁴.

MOCKA – wyraz znany polszczyźnie od najdawniejszych czasów, morfologicznie i semantycznie związany – z *mocą*, który pierwotnie oznaczał m.in. ‘siłę fizyczną, odporność’. Mógł też oznaczać ‘dobrowolne wojsko’, a w liczbie mnogiej ‘siły nadprzyrodzone, bardzo często złe, nieczyste’. W tekstach szesnastowiecznych *mocka* występowała w kontekstach ‘siła; niewielki zasób sił’. Notowana w *Słowniku polszczyzny szesnastowiecznej: dem* od *moc*, *pl* *mocki* (SPXVI s 511) oraz w *Słowniku Lindego: dem* od *moc*; *mocki*, *siłki* (L III 145) w tym samym znaczeniu. W późniejszych leksykonach tylko *Słownik warszawski* rejestruje gwarowe *mocka*, *mocki* jako ‘wielką ilość, mnóstwo, mnogość, masę’: *Dość, że było nas mocki. Zawdy roboty mocki na polu i w izbie*. Do czasów współczesnych leksem *mocka* przetrwał już tylko w dialektach (SW II 1021).

Gwarowe użycia leksemu *mocka* wskazują na jego żywotność. Wyraz jest dobrze poświadczony szczególnie na Śląsku i można stwierdzić, że uległ daleko posuniętym przekształceniom semantycznym i składniowym. Oznacza wbrew swojej budowie słotwórczej ‘wielką ilość, mnóstwo’: *Rusków była mocka* “okropna olsz SGOWM III 171; *Przysłowiów była mocka* jw; *mocka ptaków* Cieszyn [Cz] (rkp). Na dalszy rozwój semantyczny wyrazu i utrwalanie się rzeczownika w nowym liczebnikowym znaczeniu wskazują użycia, w których nie występuje on w kontekstach wymagających innych przypadków niż M., D., i B., np: *On umi mocka wiców ryb* (rkp); *Mamy jeszcze mocka czasu ryb* (rkp); *My wam damy bardzo mocka pieniędzy* koziel ME V 99; *Kiedys na Sowińcu żył niejaki Bynda. Miał mocka pola* Cieszyn [Cz] Zwrot 54 s 14. O pełnym zleksykalizowa-

⁴ Wszystkie cytaty gwarowe pochodzą z kartoteki i źródeł drukowanych SGP PAN. W cytatach używa się ortografii obowiązującej w języku ogólnym. Wprowadzono jedynie znak ě na oznaczenie kaszubskiego „szwa”.

niu tego wyrazu w funkcji liczebnikowej świadczy przybieranie formy orzeczenia w czasie przeszłym w rodzaju nijakim, np.: *Mocka jich* [grzybów] *tam musiało wyrosnąć* opol ŚmKl 17; *Tam tej wody w Olzie mocka nie było* Cieszyn [Cz] Zwrot 15 s 14; *W młodości było zawdy mocka uciechy ryb* (rkp); *A mocka tego jest rac* RWTN IX 67; *Bo dziecek wszędzie było mocka* Cieszyn [Cz] Zwrot 111 s 7; *Z tym [suknem] było młocka roboty ciesz* BMJP XIV 28; *Mockę narodu było na "odpuście w Krapkowicach opol* ŚmKl 50.

Równie liczne poświadczenia leksemu *mocki*, będącego formalnie liczbą mnogą, możemy znaleźć w gwarach Małopolski południowej. Podobnie jak *mocka* oznacza: 'wielką ilość, mnóstwo': *Mocki koni* Czaca [Śl] (rkp); *To wy macie strasznie mocki tyk pieniędzy* N-tar ME III 143; *Koło krowiczek trza starunku mocki* N-tar ZborŚl 195; *Mam ja nieszczęśliwości mocki, a jeszcze mi padła sztropacyjo ze synem* N-tar ZborŚl 195. W miarę częstotliwości użycia oboczne znaczenie związane z nazywaniem ilości w sposób ogólny zaczyna dominować, podporządkowując grupie nominalnej formę orzeczenia: *Śniegu jeszcze mocki było* Zakopane Lud XVII 98; *Nie chodźże ty do nas, bo nas tu jest młocki* n-tar [Orawa] Mika 29; *Włoczyło sie straszne mocki zbójników po halak* N-tar ME III 155; *A było mocki parobków* myślen Zb V 236.

Rozwój semantyczny rzeczownika *mocka/mocki* w dialektach przebiega wielokierunkowo, co powoduje zmianę funkcji. Z jednej strony w połączeniu z innymi rzeczownikami oznacza 'wielką liczbę, ilość; wiele, mnóstwo', co zostało przedstawione powyżej, z drugiej strony w połączeniu z czasownikami, przymiotnikami lub przysłówkami występuje w kontekstach wskazujących na funkcję przysłówka w znaczeniach: 1. 'w dużym stopniu nasilenia czynności lub zjawiska; dużo': *Latoś my mocka namłócili ciesz* (rkp); *Toż się Cygan mocka nie namyślał, pajt cielęciu po gałganie, chynól se go na ramie i smyczył ku rzece* Cieszyn [Cz] Zwrot 55 s 9; *On musi mocki płacić, coby swojom dusze zratował od tego grzechu* n-tar [Spisz] PTP VII 78; *Co po izbie mocki chodzi ciesz* (rkp); *Boć on mocki gada, a jeszcze więcej łyka* [pśn] Świętochłowice-Bytom PieśniŚl III 157; 2. 'w wysokim stopniu, nader mocno; bardzo': *Tyn podpłomyk nie był mocka wielki* Cieszyn [Cz] BMJP XIV 57; *Ale tu by się jedzenie mocka przechłodziło ciesz* ZarŚl XIII 4 s 233; *Nie tak mocki więkšzy ośw* SKJ IV 26; *Ośłabł bardzo, bo mocki zaszedł krwią* n-tar [Spisz] JOp 96.

Równolegle w gwarach Kociewia i Kaszub południowych funkcjonuje przymiotnik *mocki* w znaczeniach: 1. 'silny, mocny': *Skąd żeś nabył tego mockiego konia* Koc SKoc II 130; *Ten sznurek jest mocki* st-gdań (rkp); *Ja mam mocki sen* st-gdań (rkp); *Co za mocki człowiek z ciebie!* Kasz pd S II 94; 2. 'dobry w czymś, znający się na czymś': *Ania je mocka w rachunkach* st-gdań (rkp).

Na podstawie powyższych cytowań można stwierdzić, że omawiany leksem *mocka* ulegał powolnemu procesowi uliczebnikowienia. Za zmianami seman-

tycznymi (przesunięcie znaczenia ku nieokreśloności) postępowała stopniowa leksykalizacja, przejawiająca się wchodzeniem w zależności składniowe charakterystyczne dla liczebników. W tym znaczeniu leksem *mocka* jako składnik grupy nominalnej wymaga formy dopełniacza liczby pojedynczej lub mnogiej (*mocka narodu, mocka śniegu, mocka uciechy, mocki pieniędzy, mocki nieszczęśliwości*) w odniesieniu do rzeczownika liczonego⁵ oraz orzeczenia w 3 osobie liczby pojedynczej, w kategoriach wykazujących rodzaj gramatyczny w formie rodzaju nijakiego: (*było, musiało, włożyło się*).

Z moich dotychczasowych badań wynika, że zarówno *mocka*, jak i inne znumeralizowane rzeczowniki gwarowe w odróżnieniu do języka ogólnego nie służą stylizacji wypowiedzi, ale mają swoje źródło w konkretnym znaczeniu wyrazu. Istnienie rzeczowników określających ilość dowodzi, że dla tworzenia nowych określeń użytkownik sięga do zjawisk otaczającego go świata, do wielkości, które łatwiej sobie wyobrazić. Mówiący odwołuje się do wielkości prostszych niż rzeczywiste albo z braku wiedzy, albo z braku woli przypisania czemuś adekwatnego predykatu (Grochowski 1996: 31).

Dalsza obserwacja ewolucji zmian semantycznych znumeralizowanych rzeczowników w gwarach pozwala stwierdzić, że zachodzi ich adwerbializacja. W nowszych pracach językoznawczych, m.in. R. Laskowskiego (Laskowski 1984) i leksykonach (USJP) liczebniki nieokreślone posiadają swoje homonimiczne jednostki przysłówkowe. R. Laskowski uważa, że niezależnie od liczebnikowego bądź przysłówkowego użycia znaczenie tych jednostek jest identyczne (Laskowski 1984: 37). Wydaje się, że tak niestandardowemu rozwojowi semantycznemu sprzyjała leksykalizacja nowej obocznej wersji liczebnikowej i przesunięcie znaczenia ku nieokreśloności. Przytoczone wcześniej cytaty wskazują, że znumeralizowane rzeczowniki występujące w gwarach w znaczeniu 'nieokreślenie dużo lub mało' znacznie częściej i łatwiej łączą się z czasownikami, przymiotnikami i przysłówkami w funkcji przysłówek niż podobne jednostki leksykalne w języku ogólnym, np.: *mocka namłócili; mocka wielki; ja gromadę zapomniała; chłop kąseć głupkowaty; i nie za gwałt kosztowało*. To zjawisko stanowi jedną z istotnych cech odróżniających dialekty od polszczyzny ogólnej. Mimo podjętych prób nie udało mi się znaleźć w NKJP przykładów, w których wyrazy np.: *fura, huk, kupa, masa* występują w kontekstach charakterystycznych dla przysłówek.

⁵ Terminu „rzeczownik liczony” używam za Klemensiewiczem (1937: 56–57).

Wykaz skrótów materiałów źródłowych kartoteki *Słownika gwar polskich*

- rkp – źródło rękopiśmienne z katalogu *Słownika gwar polskich* w IJP PAN w Krakowie.
- pśn – cytaty pochodzący z pieśni.
- NKJP – *Narodowy Korpus Języka Polskiego*, www.nkjp.pl
- BMJP – Biblioteczka Towarzystwa Miłośników Języka Polskiego, Kraków od 1920.
- JOp – Jazowski A., *Opowieści ludu spiskiego*, Warszawa 1967.
- Lud – „Lud” Organ Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego, Lwów, Wrocław od 1895.
- ME – Materiały Antropologiczno-Archeologiczne i Etnograficzne wydawane staraniem Akademii Umiejętności w Krakowie, Kraków 1896–1919.
- Mika – Mika E., *Pieśni orawskie*, Lipnica Wielka 1934.
- PieśniŚl – *Pieśni ludowe z polskiego Śląska*, III. Kraków 1939.
- PTP – *Pasterstwo Tatr polskich i Podhala*, VII. Bazińska B., *Wierzenia i praktyki magiczne pasterzy w Tatrach polskich*, Wrocław–Kraków–Warszawa 1967.
- RWTN – *Rozprawy Komisji Językowej*, Wydawnictwo Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego, Wrocław od 1959.
- S I-VII – Sychta B., 1967–1976, *Słownik gwar kaszubskich na tle kultury ludowej*, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk.
- SGOWM – *Słownik gwar Ostródzkiego, Warmii i Mazur*, Wrocław–Warszawa–Kraków, od 1987.
- SKJ – *Sprawozdania Komisji Językowej Akademii Umiejętności w Krakowie*, I–V, Kraków 1881–1894.
- SKoc – Sychta B., *Słownictwo kociewskie na tle kultury ludowej*, I–III, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk, 1980–1985.
- ŚmKl – Śmiełowski S., *Kleklimanki. Opowieści ludowe ze Śląska Opolskiego*, Katowice 1967.
- ZarŚl – *Zaranie Śląskie*, Cieszyn od 1907.
- Zb – *Zbiór Wiadomości do Antropologii Krajowej staraniem Akademii Umiejętności w Krakowie*, I–XVIII, Kraków 1877–1895.
- ZborŚl – Zborowski J., 2009, *Słownik gwary Zakopanego i okolic*, Zakopane–Kraków.
- Zwrot – „Zwrot” Miesięcznik kulturalno-społeczny, Wydawnictwo Polskiego Związku Kulturalno-Oświatowego w Czechach, Czeski Cieszyn od 1949.

Wykaz lokalizacji geograficznych

Bytom; Cieszyn [Cz]; ciesz (cieszyński); Czaca [Sł]; Kasz (Kaszuby); Koc (Kociewie); koziel (kozielski); myślen (myślenicki); N-tar (Podhale); n-tar (nowotarski); n-tar [Orawa]; n-tar [Spisz]; olsz (olsztyński); opol (opolski); ośw (oświęcimski); rac (raciborski); ryb (rybnicki); st-gdań (starogardzki); Zakopane

Bibliografia

- Chachulska B., 2002, *Analiza składniowa leksykalnych wykładników parametryzacji świata*, Kraków.
- Chludzińska J., 1964, *Uwagi o przysłówkach Warmii i Mazur*, „Prace Filologiczne” t. XVIII, cz. 3, Warszawa, s. 133–142.
- Grzegorzczkowska R., R. Laskowski, H. Wróbel i inni, *Składnia*, (red.) Z. Topolińska, 1984, *Gramatyka współczesnego języka polskiego*, t. I: *Składnia*, t. II: *Morfologia*, Warszawa.
- Grochowski M., 1996, *O wykładnikach aproksymacji: liczebniki niewłaściwe a operatory przyliczebnikowe*, [w:] *Studia z leksykologii i gramatyki języków słowiańskich*, Prace Instytutu Języka Polskiego PAN nr 99, Kraków, s. 31–37.
- Klemensiewicz Z., 1937, *Składnia współczesnej polszczyzny kulturalnej*, Kraków.
- Klemensiewicz Z., 1939, *Gramatyka współczesnej polszczyzny kulturalnej*, Lwów–Warszawa.
- Klemensiewicz Z., 1983, *Podstawowe wiadomości z gramatyki języka polskiego*, Warszawa.
- Kuć J., 2008, *Rzeczowniki ilościowe jako miary plonów (na przykładzie gwar podlasko-mazowieckich)*, [w:] *Językowa przeszłość i współczesność Mazowsza i Podlasia*, red. Sędziak H., *Polshczyzna Mazowsza i Podlasia*, tom XIII, Siedlce, s. 109–121.
- Lehr-Spławiński T., Kubiński R., 1946, *Gramatyka języka polskiego*, Kraków, wyd. V (wyd I: 1927).
- Obrębska-Jabłońska A., 1948, *Liczebniki nieokreślone w systemie języka polskiego*, „Język Polski”, z. 4, s. 111–116.
- Schabowska M., 1967, *Rzeczowniki ilościowe w języku polskim*, Prace Komisji Językoznawstwa 14, Wrocław–Warszawa–Kraków.
- Siuciak M., 2008, *Kształtowanie się kategorii gramatycznej liczebnika w języku polskim*, Katowice.
- Słoboda A., 2012, *Liczebnik w grupie nominalnej średniowiecznej polszczyzny. Składnia i semantyka*, Poznań.
- Stąpor I., 2008, *Kształtowanie się normy dotyczącej fleksji liczebników polskich od XVI do XIX wieku*, Warszawa.
- Szober S., 1968, *Gramatyka języka polskiego*, Warszawa.
- Ułitzka E., 2010, *Klasa liczebników w wybranych XX-wiecznych gramatykach języka polskiego*, [w:] *Język polski – wczoraj, dziś, jutro...*, (red.) B. Czopek-Kopciuch, P. Żmigrodzki, Kraków, s. 221–231.

Słowniki

- ISJP – *Inny słownik języka polskiego*, 2000, red. M. Bańko, Warszawa.
L – *Słownik języka polskiego*, Linde, 1854–1860, Lwów.
SJPDor – *Słownik języka polskiego*, 1958–1969, red. W. Doroszewski, Warszawa.
SJPDun – *Słownik współczesnego języka polskiego*, 1996, red. B. Dunaj, Warszawa.
SJPSzym – *Słownik języka polskiego*, 1978–1981, red. M. Szymczak, Warszawa.
SPXVI – *Słownik polszczyzny XVI wieku*, red. M. R. Mayenowa, F. Peplowski, Wrocław 1966–2009.
SW – *Słownik języka polskiego*, J. Karłowicza, A. Kryńskiego, W. Niedźwieckiego, 1900–1935, t. I–VIII, Warszawa.
SWil – *Słownik języka polskiego*, 1861, wyd. staraniem i kosztem M. Orgelbranda, Wilno.
USJP – *Uniwersalny słownik języka polskiego*, 2003, red. S. Dubisz, Warszawa.

Some remarks about the dialectal lexeme *mocka* against the background of general Polish

Summary

The objective of this article is a linguistics description of one lexem that I have selected – *mocka*. It represents a group of nouns so-called “quantitive nouns”. Those lexems being genetically nouns by undergoing a gradual numeralisation process are used to describe quantity or size of a given set. As a result of such slow lexicalisation in the function of numerals, the subject group that contains such noun adopts the form of predicate typical of numeral structures, i.e. third person singular, neuter gender (in case of forms that determine gender), which determines that fact that given lexem is used as a numeral, e.g.: *My wam damy bardzo mocka pieniędzy* koziel ME V 99; *W młodości było zawdy mocka uciechy* ryb rkp. In the analysis the particular attention has been paid to features common for both the general language and dialects as well as to these aspects which clearly shows a difference between the diacetical lexis and general Polish. This paper shows that opposed to general language the dialectal lexem – *mocka/mocki* enters into relations typical not only of numerals but also of adverbs, e.g.: *Toż się Cygan mocka nie namyślał, pajt cielęciu po gałganie, chynół se go na ramie i smyczył ku rzece* Cieszyn [Cz] Zwrot 55 s 9; *Tyn podpłomyk nie był mocka wielki* Cieszyn [Cz] BMJP XIV 57.

Key words: dialectology, Polish local dialects, numeralisation of nouns, quantitive nouns

Słowa kluczowe: dialektologia, gwary polskie, numeralizacja rzeczowników, rzeczowniki ilościowe